

Schriftelijke consultatie energyboard 4 juli

Beste gedeputeerde, geachte Ans Mol,

Alvorens in te gaan op de verschillende onderdelen van deze schriftelijke consultatie willen wij, ingegeven door verschillende ambtelijke en bestuurlijke reacties vanuit de RES Arnhem-Nijmegen, graag op voorhand nogmaals benadrukken dat wij ongelukkig zijn met het gekozen proces. Om tot een goed, gedragen advies vanuit onze regio te komen, zou het wenselijk zijn stukken ter consultatie terug te leggen bij de deelnemende gemeenten, zeker nu het gaat om in potentie ingrijpende en verstrekkende maatregelen met betrekking tot netcongestie. Een uitdaging waar we samen voor staan en die we ook alleen samen, met alle betrokken bestuurslagen en netbeheerders, kunnen oplossen. In die context vragen we u met klem en bij herhaling om ons de tijd en gelegenheid te geven bestuurders van deelnemende gemeenten mee te nemen in de voorstellen, bij hen aandachtspunten op te halen en deze te verwerken in deze reactie. Vraagstukken van deze urgentie, complexiteit en diepgang vragen om een zorgvuldig proces, ook vanuit het oogpunt van draagvlak. Juist dat uitgangspunt moet naar onze overtuiging leidend zijn. Wij vragen hiervoor – nogmaals – met nadruk aandacht.

1. Definitieve keuze 2 pilots energy hubs

We kunnen ons als regio Arnhem-Nijmegen vinden in de selectiecriteria en het advies om te starten met de twee voorgestelde pilots. Onze reactie op deze selectie hebben we eerder al gedeeld met 5.1.2e 5.1.2e We onderstrepen graag het belang van het ‘leer-effect’ van de twee pilots. Belangrijk dat daar opgedane ervaring en lessen op een goede en toegankelijke manier beschikbaar zijn voor andere locaties. Dat is (ook gezien de economische belangen die samenhangen met deze ontwikkeling) niet altijd vanzelfsprekend en daarom goed om nog eens te benadrukken.

2. Actieplan Netcongestie Gelderland

De kernboodschap van het actieplan en de voorgestelde actielijnen zijn op hoofdlijnen herkenbaar en in lijn met eerder gedeelde mogelijkheden. De urgentie om tot een aanpak te komen voor het Gelderse deel van FGU worden vanuit onze regio gedeeld en onderstreept. We zien in veel van de actielijnen overlap in de resultaten die we in het regionaal programmerentraject hebben opgehaald. We werken parallel aan dit proces samen met Liander aan een regionaal uitvoeringsprogramma waarin soortgelijke acties staan. Deze worden dan ook in lijn gebracht met dit provinciale actieplan. Ook op lokaal niveau sluiten de maatregelen aan bij bijvoorbeeld het gemeentelijk masterplan netcongestie en de actualisatie warmtetransitievisie in Nijmegen.

We kunnen ons derhalve vinden in de voorgestelde actielijnen op hoofdlijnen en de kernboodschap van het actieplan. Wel vragen wij aandacht voor een voortdurende en goede afstemming tussen provinciale initiatieven enerzijds en lokale en regionale acties anderzijds. Het is van belang dat deze elkaar vinden en versterken.

Wel stellen wij vast dat de actielijnen in deze fase nog erg abstract zijn. Daarom zijn we met name benieuwd naar de verdere invulling en uitwerking als ook wie daarbij welke rol heeft. Zorgen zijn er met name of maatregelen snel genoeg en met voldoende sturingskracht tot resultaat kunnen leiden. Dat vraagt om stevige inzet van de hogere overheden. Verder zien we behoefte aan ondersteuning bij de rolneming en instrumenteninzet op het niveau van regio's en gemeenten. Dat geldt zowel voor privaat- als publiekrechtelijk instrumentarium. Welke

autonomie, beslissingsbevoegdheid en wat voor bestuurlijk handelingsperspectief is er voor de lokale overheid? En in hoeverre is er grondige afstemming tussen provinciale, regionale en lokale inzet?

Vanuit gemeenten leeft de vraag over de totstandkoming van dit pakket aan maatregelen. Het komt op hen over als een selectie van maatregelen: niet uitputtend en gebaseerd op een aantal impliciete uitgangspunten. Dat vraagt om nadere uitleg:

- Welke maatregelen zijn niet onderzocht of als optie afgefallen en waarom?
- Het aanhouden van de wachtlijst voor grootverbruik aansluitingen wordt als gegeven beschouwd, terwijl maatregelen, zoals inzet van regelbaar vermogen, ook daarvoor denkbaar zou kunnen zijn. Op grond van welke afwegingen is deze keuze gemaakt?

Als regio blijven we graag betrokken bij de werkgroepen die opgericht worden, met name de werkgroep op de actielijn voor netbewuste woningbouw en netefficiënte installaties. Belangrijk hierin is dat de werkgroepen ook gevuld worden met gemeentelijke vertegenwoordiging. Deze ambtelijk input is essentieel omdat zij het dichtst bij de praktijk van de planvorming voor woningbouw staan. En daarenboven ook inzicht kunnen geven in de tijdlijn van deze planvorming. Hoe concreter een project, hoe ingewikkelder aanpassingen immers zijn. Zonder deze praktijkervaring en dit inzicht in de stand van concrete projecten, kom je niet tot een effectief uitvoerbaar plan.

Een algemeen punt van aandacht, dat we graag nogmaals onderstrepen, is het verloop van het proces. Dit proces van informatie delen en input ophalen is niet zorgvuldig doorlopen en heeft daarmee een groot risico op het verliezen van draagvlak in de regio. Zoals eerder in de energyboard besproken, is transparantie en het tijdig delen van informatie belangrijk om bestuurders en ambtenaren geïnformeerd te houden en om de bestuurder in de energyboard voldoende mandaat te doen ophalen om een gedragen reactie op stukken te kunnen geven. Eerder in het proces is besproken dat de onepagers al anderhalve week voor de energyboard in concept gedeeld zouden worden. Dat is helaas niet gebeurd, terwijl dit niet alleen was afgesproken, maar ook geholpen zou hebben bij het ophalen van inzichten en reacties. We doen nogmaals een klemmend beroep om – in vertrouwen – informatie eerder te delen, ook conceptversies met uiteraard de disclaimer dat het om een concept gaat, zodat we tijdig en op een gelijk informatieniveau kunnen meedenken en kunnen reageren.

Inhoudelijk opmerkingen op de actielijnen

Ad 1. Congestie management: Ook gemeenten zouden een rol kunnen spelen in het promoten van congestie management.

Ad 5. Tijdelijk regelbare opwerk: Hierbij de vraag waarom niet overwogen is/wordt deze maatregel in te zetten om ruimte te bieden voor grootverbruikaansluitingen. Deze wachtrij voor bedrijven heeft grote effecten op geplande projecten, zoals uitbreiding en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Hier spelen vraagstukken over organisatie en realisatie van eventueel alternatieve stroomvoorziening en (aansluiting op) het warmtenet. De extra investeringen en risico's zijn geen onderdeel van de huidige projectplannen. Hoe maken gemeenten hierin de juiste keuze? Is het wachten en dus alles doorschuiven ná 2030?

Ad 6. Nettefficiënte installaties bestaande bouw: We zijn benieuwd welke instrumenten we gezamenlijk kunnen inzetten om te zorgen dat mensen hybride in plaats van all electric warmtepompen aanschaffen, in ieder geval tot 2030, zonder de voortgang in de energietransitie te ontmoedigen. Deze maatregel kan ingepast worden in gemeentelijke warmteprogramma's, maar heeft ook impact op CO₂-doelen en de uitfasering van aardgas in bepaalde wijken.

Ad 7. Netbewuste woningbouw: We zien het belang van deze maatregel. Tegelijkertijd is er zorg of er voldoende sturingskracht en middelen zijn om tijdig resultaat te boeken. Het doel om vanaf 2027 alle nieuwbouw netbewust te realiseren betekent veelal ingrijpen op lopende planprocessen. Om alle nieuwbouw netbewust te krijgen, moeten gemeenten hun instrumenten (privaat- en publiekrechtelijk) anders inzetten. Dit moet worden voorbereid, besloten en toegepast worden. Dat kost voorbereidingstijd. Vaak zijn momenten al gepasseerd, zoals in de besluitvorming voor het omgevingsplan en het afsluiten van anterieure overeenkomsten. Wij vragen hier nadrukkelijk om voorbeelden van werkafspraken of instrumenten met een getoetste juridische houdbaarheid, als ook medewerking van de provincie als bevoegd gezag wanneer nodig. Te denken valt bijvoorbeeld aan inzicht in de toets aan de Wet Natuurbescherming (WNB) bij de (tijdelijke) inzet van (deels) gasgestookte (collectieve) warmteoplossingen.

Bij deze maatregel is het risico dat extra vastgoedinvesteringen, innovaties, alternatieve contracten en collectieve oplossingen een dermate kostenopdrijvende werking hebben, dat ze lastig te dragen zijn voor gemeenten, ontwikkelende partijen en woonconsumenten. Zeker met inachtneming van de afspraken welke gemaakt zijn in de Woondeal 2.0 en de nadruk daarbij op betaalbaarheid en het toevoegen van voldoende (sociale) huurwoningen.

Ad 9. Netondersteunende opslag: Deze maatregel lijkt terughoudender en met meer onzekerheid omschreven dan verwacht. Er is veel potentie, maar waarom als onzeker bestempeld? Er is behoefte aan meer duidelijkheid en positiebepaling door de netbeheerder over de inzet voor (batterij)opslag. Bijvoorbeeld richtlijnen waarbij gemeenten kunnen toetsen of batterij-inzet inderdaad bijdraagt aan verlaging netcongestie of alleen een verdienmodel is.

Ad 10. Wachtrijen op kleinverbruik: Is het mogelijk om de wachtrij op kleinverbruik via een ladder toe te passen, waarbij eerst de hogere vermogens (3x 80A) op de wachtlijst komen en dan de lagere vermogens op huishouden-niveau? Wat is de rol van de gemeenten bij deze actielijn? In de presentatie lijkt het erop dat deze geen rol hebben, behalve indirect via de energyboard. Er is een brede wens van regionale bestuurders om meer aan het stuur te zitten van de prioritering van projecten en aansluitingen. Ook als dit niet mogelijk is nu, moet dit duidelijk worden gecommuniceerd. De vraag welke rol gemeenten en gemeentebesturen dan wel kunnen vervullen moet van een eenduidig en helder antwoord voorzien worden.

Redactioneel: In de kernboodschap staan de drie maatregelen met de meeste potentie genoemd. Bij de one-pagers met uitleg over de maatregelen staan ze niet vooraan. Heeft de nummering en volgorde van maatregelen in het stuk betekenis?

Ten slotte wijzen wij u er nadrukkelijk op, dat deze reactie in beperkte mate is afgestemd met bestuurders uit de regio. De stukken zijn kort voor het sluiten van de reactietermijn gedeeld met ambtelijk betrokkenen bij het proces, niet alle gemeenten hebben kans gezien een inhoudelijke en bestuurlijk afgestemde reactie te komen. Een aantal reacties van bestuurders is verwerkt, net als de opmerkingen van de bestuurlijk ondertekenaar van deze reactie.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e projectleider RES Arnhem-Nijmegen

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e bestuurlijk trekker RES Arnhem-Nijmegen en lid energyboard